

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่
ตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองกงศรี
ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกงศรี
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ Supply chain ผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอนองบุรี

การศึกษาวិเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาด้านการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอนองบุรีดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนองบุรี

ธันวาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๒
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๒
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๓
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๔
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๕
๓.๑ ฤดูกาล	๕
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๕
๔. เส้นทางคมนาคม	๕
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๕
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๖
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๖
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๖
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๖
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๖
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๗
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๗
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๗
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๗
๑.๑ เกษตรกร	๘
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๑๒
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๒
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๑๒
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๑๒
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๑๓
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๑๓
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๑๔
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๑๔
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๑๔
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๑๕
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๑๗
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๑๗
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๑๙
บรรณานุกรม	๒๐

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- มีเขตการปกครอง ๑๕ หมู่บ้าน เทศบาลตำบล ๑ แห่ง

ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล หมู่ที่	ตำบลหนองใหญ่	ผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง
๑	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองใหญ่	นายนพดล รัตนพันธุ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑
๒	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองบัวแดง	นายวัง ภูยาทิพย์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๒
๓	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนามูล	นายบุญทัน พันธุ์ชัย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๓
๔	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านโนนสมบูรณ์	นายอภิสิทธิ์ ศรีบุญเรือง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๔
๕	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองชุมแสง	นายวินัย สาไพวัลย์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๕
๖	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนาคำน้อย	นายประสาน อุประธา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๖
๗	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองชุมแสง	นายบอนันต์ เจียรระแม	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๗
๘	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองชุมแสง	นายจันทร์ โลจรัส	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๘
๙	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนาคำน้อย	นายวิเชียร ตรีสอน	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๙
๑๐	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนาคำน้อย	นายฉลาด จิตรสอน	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๐
๑๑	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านเอราวัณ	นายวิจารณ์ มหาวงค์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๑
๑๒	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนาคองแสน	นายบุญเรียน บุตราศรี	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๒
๑๓	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองชุมแสง	นายประสิทธิ์ แผงจันดา	กำนันตำบลหนองใหญ่
๑๔	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านหนองชุมแสง	นายเสน่ห์ ดวงมะณี	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๔
๑๕	เทศบาลหนองใหญ่/บ้านนาคำน้อย	นายเสถียร ตรีสอน	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๕

ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
หนองใหญ่	๔๖,๖๓๓		๑	๑๕	๒,๕๑๓

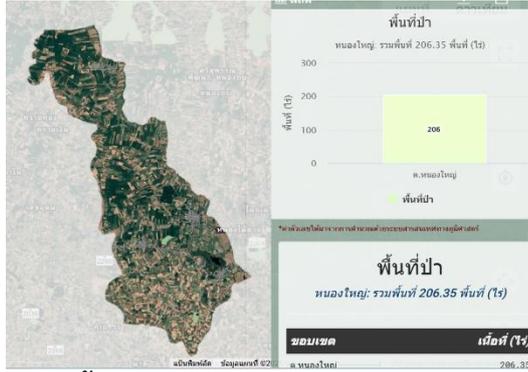
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

ภูมิประเทศ โดยทั่วไปของบ้านหนองใหญ่ อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลระหว่างความสูง ๑๙๐ - ๒๓๐ เมตร เป็นพื้นที่สูงกว่า ๒๓๐ เมตร อยู่ทางทิศเหนือของตำบล คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๑๙๐ จะอยู่ทางทิศใต้ของตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ทำให้สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนตื้นเป็นลอนลาดสลับที่ราบสูง กระจายอยู่ทั่วไป ส่วนทิศตะวันออกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและเป็นคลื่นบางส่วน

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

พื้นที่ป่าตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองกุ้งศรี มีสภาพป่าไม้ที่ยังไม่ถูกทำลาย เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยตามหัวไร่ปลายนาของเกษตรกร และบริเวณที่สาธารณณะโดยทั่วไป มีประมาณ ๒๐๖.๓๕ ไร่

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุศร์

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพทั่วไปของอำเภอหนองกุศร์ จะมีพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจากทางทิศตะวันตก ลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกจดกับเขื่อนลำปาว และลอนลูกคลื่นจะมีความสูงแตกต่างกันไป ส่วนมากประชากรพื้นฐานอาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูง เพราะถ้าเป็นราบลุ่มแล้วน้ำจะท่วมขังนานถึง 1-2 เดือน ส่วนตามที่ราบลุ่มจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำห้วย และพื้นที่ทำนาของเกษตรกร

ภาพแสดงความลาดชันอำเภอหนองกุศร์

(ที่มา <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘.)

แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุศร์

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หนองใหญ่	๔๑,๔๕๔.๕๐	๒๐๖	๑.๐๘

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองบุรีศรี มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๑ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายที่มีชั้นดินดานอินทรีย์ภายในความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยานเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางการระบายน้ำค่อนข้างมากอยู่บนชั้นที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่พบบริเวณหาดทรายเก่าหรือสันทรายชายทะเล เกิดจากกะกอนทรายชายทะเลพบบนพื้นที่ดอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินลึกปานกลางถึงชั้นดานอินทรีย์มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินเป็นทรายจัด สีดินบนเป็นสีเทาแก่ ใต้ลงไปเป็นชั้นทรายสีขาวและดินล่าง ระหว่างความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. เป็นชั้นที่มีการสะสมของพวกอินทรีย์วัตถุ เหล็กหรือฮิวมัส สีน้ำตาล สีแดง

ชั้นเหล่านี้มีการเชื่อมตัวกันแน่นแข็งชั้นดานอินทรีย์ มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ เป็นป่าชายหาดป่าละเมาะบางแห่งใช้ปลูกมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ หรือพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด

ปัญหา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก และเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายจัด ไม่มีธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชหลงเหลืออยู่และพืชมักแสดงอาการขาดธาตุอาหารให้เห็น ในช่วงฤดูแล้งชั้นดานจะแห้งและแข็งมาก รากพืชไม่สามารถไชซอนผ่านไปได้ ส่วนในช่วงฤดูฝนจะเปียกแฉะและมีน้ำแช่ขัง

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว

ปลูกพืชผักหรือผลไม้

ชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. และทำลายชั้นดานอินทรีย์ ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓๕-๕๐

กิโลกรัม/หลุม ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝก ในช่วงการเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนา

แหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกในพื้นที่ลุ่มทำทางระบายน้ำ เพื่อป้องกันการแช่ขังของน้ำในช่วงมีฝนตกหนักปลูกพืชไร่หรือพืชผักเลือกชนิดพืชที่ใช้ปลูกให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่

หรือไถกลบพืชปุ๋ยพืชสด (หวานถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ ถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่

ไถกลบก่อนออกดอก ปล่อยให้ไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปลูกพืชคลุมดินหรือมีวัชคลุมดิน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม – พฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือน พฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนและแห้งแล้ง แต่บางครั้งอาจมีอากาศเย็น บ้างครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงหรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทุกปี เรียกว่า “พายุฤดูร้อน” อากาศร้อน จะมีอุณหภูมิระหว่าง ๓๕ – ๓๙.๙ องศาเซลเซียส ร้อนจัด มีอุณหภูมิประมาณ ๔๐ องศาเซลเซียสขึ้นไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ฝนตกมากในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม แต่อาจเกิด “ฝนทิ้งช่วง” ซึ่งอาจนานประมาณ ๑ – ๒ สัปดาห์หรือบางปีอาจเกิดขึ้นรุนแรงและมีฝนน้อยยาวนานนับเดือน ในเดือนกรกฎาคม มีฝนตกเฉลี่ยประมาณ ๙๐๐ มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนานราว ๑-๒ สัปดาห์ เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนไม่แน่นอน อาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง อากาศหนาวอุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ ๑๕ องศา

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

อำเภอหนองกุงศรี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุด ๐.๑-๑๐ มม. ช่วงเดือน ธันวาคมและมกราคมของทุกปีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด ๒๐๐-๓๐๐ มม. ช่วงเดือน มิถุนายนถึงกันยายน ของทุกปี

อำเภอหนองกุงศรีอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๘ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคมและธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๔๒ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่าประมาณ ๓๐ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๗๕

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองกุงศรี มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต เป็นเส้นทางในการเชื่อมต่อ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและจังหวัด สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมี

- ๑) รถยนต์ การเดินทางโดยรถยนต์จากกรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ระยะทาง ๕๑๙ กิโลเมตร ใช้เส้นทาง กรุงเทพฯ-สระบุรี-นครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข ๒) ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จากจังหวัด ขอนแก่นถึง อำเภอยางตลาด (บ้านฮ่องฮี) และเดินทางมาโดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข ๒๐๐๙ ประมาณ ๓๘ กิโลเมตรถึง อำเภอนองกุ้งศรี เดินทางจากอำเภอนองกุ้งศรีโดยใช้ถนนทางหลวง ๒๒๖๘ ๒๑.๔ กิโลเมตร ถึงตำบลหนองใหญ่
- ๒) การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง โดยมีการให้บริการรถประจำทางและมีรถตู้ประจำ ทาง สายอุดร-กาฬสินธุ์ , รถตู้ประจำทาง สายหนองกุ้งศรี-กาฬสินธุ์ ของบริษัทขนส่งและบริการของเอกชน

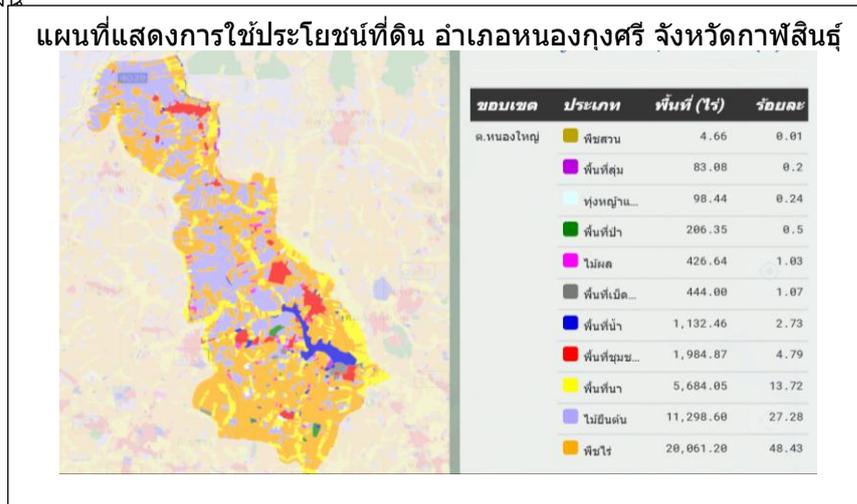
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอนองกุ้งศรี เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๑๐๐ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- ๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ อ่างเก็บน้ำหนองใหญ่ พื้นที่ ๖๘๔ ไร่
- ๕.๒ สระเก็บน้ำ หนอง บึง จำนวน ๑๑ แห่ง
- ๕.๓ ฝายกั้นน้ำ จำนวน ๑๔ แห่ง

๖ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองกุ้งศรี มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๑,๔๒๔.๓๖ ไร่ ประชากรมีอาชีพหลักคือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น สปก โฉนด นส.๔จ และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลักได้แก่อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้ผล และพืชผักต่างๆ มีพื้นที่ทำการเกษตร ๓๗,๔๗๕.๑๕ ไร่ (ร้อยละ ๙๐ ของพื้นที่ตำบล) (นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่เพื่อเลี้ยงปลา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทํานาพร้อมกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนองบุรี พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่พืชไร่ มีพื้นที่ปลูกมาก จำนวน ๒๐,๐๖๑.๒๐ ไร่ รองลงมา คือไม้ยืนต้น(ยางพารา) มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๑๑,๒๙๘.๖๐ ไร่ และนาข้าว มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๕,๖๘๔.๐๕ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกไม้ผล และพื้นที่เลี้ยงสัตว์ อำเภอนองบุรี มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๒๒๙,๖๒๐ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนจากน้อยไปหามากได้ ดังนี้

ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอนองบุรี ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
หนองใหญ่	๔๖,๖๓๓	๘,๐๐๔.๕๓	๑๔,๖๘๘	๗๓๑๘.๓๗	๔,๖๑๐.๘๙	๑๑๕.๗๕	๕.๒๖	๒.๑๕	๓๓,๐๗๗.๒๑

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอนองบุรี, พ.ศ.๒๕๖๘

๒.สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

สินค้าอัตลักษณ์ประจำถิ่นคือ มะม่วงมหาชนก และกำลังอยู่ระหว่างการขอรับรอง สินค้า GI ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพหลัก การเกษตร เช่น ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร ปลาในกระชัง เบ็ด ไก่พื้นบ้าน อาชีพรอง การทอผ้าด้วยมือ เช่น ผ้าทอม ผ้ามัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ การจักสาน เช่น สานกระติบข้าว

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากรของตำบลหนองใหญ่ตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองใหญ่

จำนวนประชากรจำแนกตามช่วงอายุในข้อมูล จปฐ. ปี 2568 ระดับ ตำบล
ประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอนองบุรี ตำบลหนองใหญ่
มีครัวเรือนทั้งหมด 1,542 ครัวเรือน
จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด 4,561 คน
เพศชาย 2,163 คน
เพศหญิง 2,398 คน
LGBTQI+ 0 คน

ที่	ช่วงอายุ	เพศชาย		เพศหญิง		LGBTQI+		รวม	
		คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1	น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	1	0.02	1	0.02	0	0.00	2	0.04
2	1 ปีเต็ม - 2 ปี	21	0.46	23	0.50	0	0.00	44	0.96
3	3 ปีเต็ม - 5 ปี	38	0.83	46	1.01	0	0.00	84	1.84
4	6 ปีเต็ม - 12 ปี	181	3.97	191	4.19	0	0.00	372	8.16
5	13 ปีเต็ม - 14 ปี	52	1.14	60	1.32	0	0.00	112	2.46
6	15 ปีเต็ม - 18 ปี	132	2.89	106	2.32	0	0.00	238	5.22
7	19 ปีเต็ม - 25 ปี	131	2.87	146	3.20	0	0.00	277	6.07
8	26 ปีเต็ม - 49 ปี	655	14.36	704	15.44	0	0.00	1,359	29.80
9	50 ปีเต็ม - 59 ปี	422	9.25	462	10.13	0	0.00	884	19.38
10	60 ปีเต็มขึ้นไป	530	11.62	659	14.45	0	0.00	1,189	26.07
	รวม	2,163	47.42	2,398	52.58	0	0.00	4,561	100.00

อ้างอิง :ข้อมูล จปฐ.ปี ๒๕๖๘

เกษตรกร

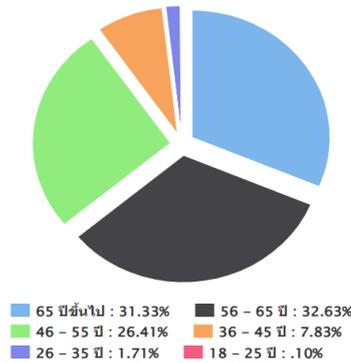
อำเภอหนองกุงศรี มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๙๙๖ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๓๒๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๓ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๓ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๑๒	๓๑.๓๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๓๒๕	๓๒.๖๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๖๓	๒๖.๔๑
๓๖ - ๔๕ ปี	๗๘	๗.๘๓
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๗	๑.๗๑
๑๘ - ๒๕ ปี	๑	๐.๑๐
รวม	๙๙๖	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/พ.ศ.๒๕๖๕)

ลักษณะการประกอบอาชีพ

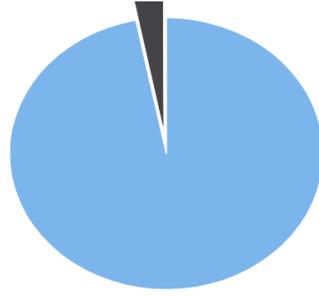
อำเภอหนองกุงศรี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๙๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๘และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๑ %

แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๙๖๕	๙๖.๘๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๑	๓.๑๑

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก : 96.89%
 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นรอง : 3.11%

แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอหนองกุงศรี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๙๖๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๘ รองลงมาอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำปรี) จำนวน ๓๔๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๓ เช่า จำนวน ๑๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๙ และ ตามลำดับ

แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

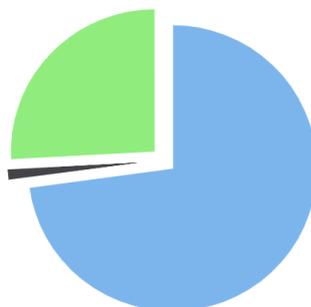
ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่(ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๙๖๒	๑๔,๖๘๒
เช่า	๑๗	๑๙๕
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำปรี)	๓๔๑	๕,๓๗๔

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง : 72.88%   เช่า : 1.29%
 อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำปรี) : 25.83%

แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๗)

ประเภทเอกสารสิทธิ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอหนองกุงศรี มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิประเภทโฉนด จำนวน ๔,๒๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๔ รองลงมาคือเอกสารสิทธิประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๓,๑๘๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๙ เอกสารสิทธิอื่นๆ จำนวน ๘๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๓ ตามลำดับ

แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภทเอกสารสิทธิ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิอื่นๆ	
๒๓๕	๓๑๗	๐	๗๔	๙๖๖

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แสดงประเภทเอกสารสิทธิ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๑ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

อำเภอหนองกุงศรี มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

เขต/จังหวัด/อำเภอ	วิสาหกิจชุมชน		เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	
	จำนวน (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)
หนองกุงศรี	24	369	0	0
หนองบัว	18	289	0	0
โคกเครือ	10	95	0	0
หนองสรวง	10	144	0	0
เสาเล้า	18	329	0	0
หนองใหญ่	34	503	0	0
คิงมูล	20	265	0	0
ลำหนองแสน	12	144	0	0
หนองหิน	27	371	0	0
รวมทั้งหมด	173	2,509	0	0

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี)

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	แปลงนายวัง ภู ยาทิพย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๒	หนองใหญ่	นายวัง ภูยาทิพย์	๖๑๐๒๙๔๑๗๘
๒	ไร้สมบูรณ์ทรัพย์	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	หนองใหญ่	นางสาวพรทิพย์ แก้วพิฑูร์ย์	๖๕๓๔๗๔๒๒๓
๓	สวนเกษตรทฤษฎี ใหม่แบบ ผสมผสานพอ ไพบูลย์ มูลสาร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๒	หนองใหญ่	นายไพบูลย์ มูล สาร	๙๒๘๕๙๗๘๑๗

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองกงบุรี มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม ที่ดำเนินกิจกรรมแปลงใหญ่ในอำเภอหนองกงบุรีมีการดำเนินการพัฒนา มั่นสำปะหลัง ๑ แปลง อ้อย ๑ แปลง

แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

๑	หนองใหญ่	แปลงใหญ่มั่นสำปะหลังตำบลหนองใหญ่ หมู่ ๑๒	มั่น สำปะหลัง	๕๒	๗๖๖.๐๐	นายบุญเรือน บุตราศรี	๐๘๔๗๒๐๒๒๗๘
๒	หนองใหญ่	แปลงใหญ่อ้อยตำบลหนองใหญ่	อ้อย โรงงาน	๓๒	๓๒๕	นายจันทร์ โฉจรัส	

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๗ <https://co-farm.doae.go.th/profilesamplist.php>

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลหนองใหญ่

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลหนองใหญ่

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[ ] น้ำฝน [ ]ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล

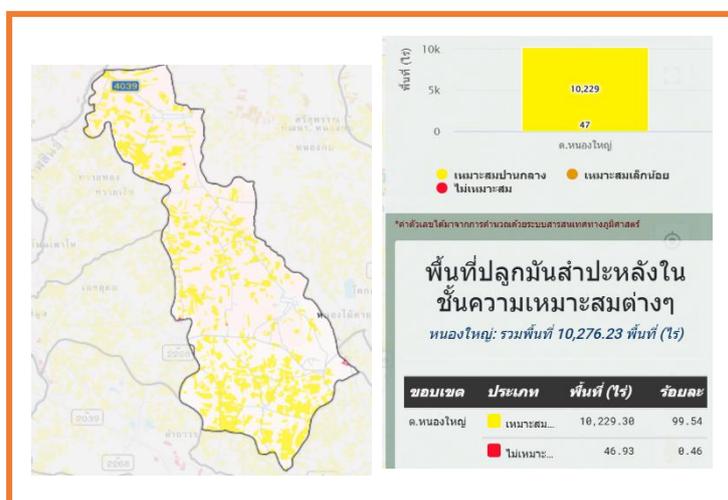
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอหนองสูงศรีมีพื้นที่สำหรับปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด จำนวน ๑๐,๒๗๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๐,๒๒๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๔ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔๖.๙๓ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๖

ตารางที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ต.หนองสูงศรีจ.กาฬสินธุ์

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง ๕๓,๒๙๘.๖๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
หนองใหญ่	-	๒๗๑๓๐.๔๐	๐	๔๖.๙๓	๑๐,๒๗๖

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอหนองสูงศรีมีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๘๒,๗๑๓ ไร่ ๘,๔๔๑ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกมากตำบลโคกเครือจำนวน ๑๓,๒๗๓.๒๐ ไร่ จำนวน ๑,๓๔๑ ไร่ ร่องลงมาคือตำบลหนองสูงศรี จำนวน ๑๒,๙๗๔.๙๑ ไร่ ๑,๒๗๒ ไร่ และตำบลเสาแก้ว จำนวน ๑๒,๓๗๑.๕๙ ไร่ ๑,๐๕๗ ไร่ ตามลำดับ

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

อำเภอหนองกุงศรีมีต้นทุนการผลิต ๕,๕๕๐ บาท

แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	รายจ่ายต่อไร่	หมายเหตุ
ไถตะ	๒๕๐	
ไถแปร	๒๕๐	
ไถยกร่อง	๒๕๐	
พันธุ์มันสำปะหลัง	๐	
ปลูก (รถปลูก)	๓๐๐	
เบีกร่อง	๑๕๐	
กลบร่อง	๑๕๐	
ดายหญ้า	๓๐๐	ดำเนินการ ๑ - ๒ ครั้ง
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๑,๙๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๒๐๐	
เก็บเกี่ยวต้นละ๖๐๐บาท	๑,๘๐๐	
รวม	๕,๕๕๐	

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

เกษตรกรรายย่อยจะนำผลผลิตจากไร่ไปขายที่ลานรับซื้อที่มีอยู่ในทุกตำบล ตำบลละ ๑-๓ แห่ง ส่วนเกษตรกรรายใหญ่ที่มีเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ รถบรรทุก จะนำไปขายที่บริษัทที่รับซื้อโดยตรงที่อยู่ตามแต่ละจังหวัด

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองกุงศรี มีลานรับซื้อหัวมันสำปะหลัง รวม ๓๐ แห่ง มีโรงงานแป้ง ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอหนองกุงศรี จำนวน ๕๖๑ ครัวเรือน และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ชื่อ-สกุล	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๕	นายวัง ภูยาทิพย์ภูมิ	หนองใหญ่	กลุ่มแปลงใหญ่	การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง
๒	๙	นายบุญเรือน บุตราศรี	หนองใหญ่	กลุ่มแปลงใหญ่	การผลิตพันธุ์มันสำปะหลัง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๑๙ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม.๑๒ ต.หนองใหญ่

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๒๐ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า มันสำปะหลังโรงงาน อำเภอหนองกุ้งศรี

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่ เป็น S๒ (เหมาะสมปานกลาง) เกือบทั้งหมดน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก เผชิญกับสภาวะอากาศแปรปรวน	มีลานมัน ๓๐ แห่ง และโรงงานแป้ง ๑ แห่ง กระจายในอำเภอ	ส่งโรงแป้งในพื้นที่และอำเภอใกล้เคียง (ท่าคันโท, เมืองกาฬสินธุ์)
	ปัญหา (Pain point)	พื้งพาฟ้าฝน (น้ำฝน ๑๐๐%) เสี่ยงต่อภัยแล้ง, ดินอาจเสื่อมสภาพจากการปลูกซ้ำ	กระบวนการส่วนใหญ่ยังใช้แรงงานคนและเครื่องจักรพื้นฐานในการจัดการหลังเก็บเกี่ยว	ราคาถูกกำหนดโดยโรงงานและกลไกตลาดภายนอกเป็นหลัก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ระบบพยากรณ์อากาศแม่นยำสูง และการปรับปรุงบำรุงดินตามค่าวิเคราะห์ดิน	ติดตั้งสถานีวัดความชื้น/อุณหภูมิในลานมัน เพื่อควบคุมคุณภาพก่อนส่งโรงงาน	สร้างระบบ Data แลกเปลี่ยนข้อมูลผลผลิตในพื้นที่กับโรงงานเพื่อวางแผนการรับซื้อ
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีเกษตรกร ปลูกมากและมีการปลูกสลับกับอ้อยโรงงาน	ผู้ประกอบการลานมัน ๓๐ ราย ทำหน้าที่เป็นตัวกลางรวบรวมผลผลิต	โรงงานแป้งในพื้นที่รับซื้อจากเกษตรกรและลานมัน
	ปัญหา (Pain point)	ขาดการคัดเลือกพันธุ์ (ขอเพื่อนบ้าน/ซื้อทั่วไป) และใช้แรงงานคนตายหว่า (ต้นทุนแรงงานสูง)	การจัดการคิวรถขนส่งในช่วงเก็บเกี่ยวหนาแน่น (พ.ย. - มี.ค.)	ความต้องการคุณภาพแป้งสูง (๒๕% ขึ้นไป) แต่เกษตรกรควบคุมได้ยาก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	อบรม Smart Farmer เรื่องการคัดเลือกพันธุ์และการใช้เครื่องจักรเบาแทนแรงงานคน	ใช้ Application จัดคิวรถขนส่ง (Queue Management) เพื่อลดเวลารอคอยที่หน้าโรงงาน	โครงการเกษตรกรพันธสัญญา (Contract Farming) ที่ให้ความรู้และประกันราคาสินค้าเกรดพรีเมียม

มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ต้นทุน ๕,๕๕๐ - ๖,๕๔๐ บาท/ไร่ (ค่าปุ๋ยและค่าเก็บเกี่ยวเป็นสัดส่วนหลัก)	หัวมันสดขายเข้าลานมันผลิตเป็นมันเส้นหรือส่งหัวมันสดเข้าโรงแปง	แป้งมันสำปะหลัง (Cassava Starch)
	ปัญหา (Pain point)	ผลผลิตต่อไร่อาจไม่สูงเท่าที่ควรจากการไม่ตัดพันธุ์และใส่ปุ๋ยไม่ตรงสูตรดิน	สินค้ามีความชื้นสูงในช่วงฝน และคุณภาพแป้งลดลงตามอายุเก็บเกี่ยว	เป็นสินค้าโภคภัณฑ์ราคาผันผวนตามตลาดโลก
	แนวทาง/App Tech	ระบบแนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Tailor-made Fertilizer)	เทคโนโลยีการวัดเปอร์เซ็นต์แป้งที่รวดเร็วและแม่นยำ ณ จุดรับซื้อ (Digital Starch Tester)	พัฒนาไปสู่แป้งมันสำปะหลังเกรดพิเศษ (Modified Starch) หรือผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงร่วมกับโรงงาน

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๒๑ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับการผลิตมันสำปะหลังอัจฉริยะด้วยเทคโนโลยี Climate-Smart และการฟื้นฟูดินยั่งยืน
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
๓. แนวทางการพัฒนา	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) และการฟื้นฟูทรัพยากรดินตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (BCG Model)
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอหนองกุงศรีมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังกว่า ๘ หมื่นไร่ ส่วนใหญ่เป็นดินระดับ S๒ และพึ่งพาน้ำฝน เกษตรกรเผชิญปัญหาต้นทุนการผลิตสูง (ปุ๋ย/แรงงาน) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และความเสี่ยงจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง (CMD) จึงต้องนำเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตรมาประยุกต์ใช้เพื่อสู้กับสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่และเปอร์เซ็นต์แป้งให้สูงขึ้น ๒. เพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยการปรับปรุงดินด้วยวิธีธรรมชาติและเทคโนโลยีชีวภาพ ๓. เพื่อสร้างระบบเฝ้าระวังและป้องกันโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างเป็นระบบ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ๒. ต้นทุนการผลิต (ค่าปุ๋ย/สารเคมี) ลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๑๕ ๓. เปอร์เซ็นต์แป้งเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น ๒๕% ขึ้นไป
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	<ol style="list-style-type: none"> ๑. กิจกรรม Smart Soil: ปลูกปอเทืองไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด และใช้ปุ๋ยชีวภาพละลายฟอสเฟตจากกรมวิชาการเกษตร ๒. กิจกรรม Smart Seed: จัดตั้งศูนย์กระจายท่อนพันธุ์สะอาดทนแล้ง และการแช่สารกระตุ้นรากเทคนิค DOA ๓. กิจกรรม App Tech: อบรมการใช้ระบบพยากรณ์อากาศรายตำบลและ LINE Bot ตรวจสอบโรคพืช ๕. กิจกรรม "แปลงเรียนรู้สู่ภัยอากาศ": ติดตามผลและถอดบทเรียนจากแปลงสาธิตที่ใช้การจัดการดินแบบสร้างภูมิคุ้มกัน
๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี

	หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน (หมอดินอาสา), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐) ให้ครอบคลุมรอบการปลูกต้นฝนและปลายฝน
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ได้รับการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดจำนวน [ระบุเป้าหมาย] ไร่ ๒. เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย ได้รับความรู้และเข้าถึงเทคโนโลยี Climate-Smart
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น ดินมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และความเข้มแข็งของเครือข่ายลานมันในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพสูงส่งเข้าสู่โรงงานแป่งในพื้นที่

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๒๒ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการยกระดับการผลิตมันสำปะหลังอัจฉริยะด้วยเทคโนโลยี Climate-Smart และการฟื้นฟูดินยั่งยืน	<p>๑. เมล็ดพันธุ์ปอเทือง/พืชปุ๋ยพืชสด</p> <p>๒. ปุ๋ยชีวภาพละลายฟอสเฟต (DOA)</p> <p>๓. ท่อนพันธุ์สะอาดรับรองจากกรมวิชาการเกษตร</p> <p>๔. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้าน Smart Farming</p>	<p>๑. ปรับปรุงดิน (Soil Health): ปลูกและไถกลบปอเทืองช่วงอายุ ๔๕-๕๐ วัน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ</p> <p>๒. จัดการท่อนพันธุ์ (Clean Seed): แخذท่อนพันธุ์ด้วยสารกระตุ้นรากและสารป้องกันเชื้อตามเทคนิค DOA</p> <p>๓. Smart Tech Training: สอนการใช้ Line Bot ตรวจโรคพืชและการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน</p> <p>๔. แปลงเรียนรู้สู่ภัยอากาศ: ติดตั้งเซนเซอร์วัดความชื้นดินในแปลงต้นแบบ</p>	<p>๑. เกษตรกรในโครงการได้ใช้ท่อนพันธุ์สะอาดและใช้ปุ๋ยชีวภาพลดสารเคมี</p> <p>๒. เกิดฐานข้อมูลความอุดมสมบูรณ์ของดินรายตำบลในหนองกุ้งศรี</p> <p>๓. มีชุดความรู้ด้านการจัดการมันสำปะหลังที่เหมาะสมกับพื้นที่ S๒</p>	<p>๑. ผลผลิตต่อไร่ (Yield) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ และเปอร์เซ็นต์แป้งเฉลี่ยที่ ๒๕% ขึ้นไป</p> <p>๒. ต้นทุนลดลง ๑๕% จากการใช้ปุ๋ยพืชสดทดแทนปุ๋ยเคมีบางส่วน</p> <p>๓. ลดการแพร่ระบาดของโรคใบด่างในเขตอำเภอหนองกุ้งศรีอย่างเห็นผล</p>	<p>๑. ความมั่นคงทางรายได้: เกษตรกรมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยงหนี้สินเกษตรกร</p> <p>๒. ความยั่งยืนทางนิเวศ: โครงสร้างดินดีขึ้น กักเก็บความชื้นได้นานขึ้น สู้ง่ายแล้งได้ถาวร</p> <p>๓. ชีตความสามารถในการแข่งขัน: อำเภอหนองกุ้งศรีเป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังคุณภาพสูงมาตรฐาน BCG Model สู่ตลาดโลก</p>	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดหรือ งบกรมส่งเสริมการเกษตร	ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองงูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. ข้อมูลครัวเรือน
กระทรวงมหาดไทย.

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๘ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย

แหล่งที่มา : <http://air4thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>

กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๖๒ **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘ **ขอบเขตการปกครอง** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองงูงศรี ๒๕๖๘. **ข้อมูลด้านการเกษตร**. กรมส่งเสริมการเกษตร

แหล่งที่มา :brd.ricethailand.go.th, [กรมการค้าภายใน](#))